

FAO-BIJEENKOMST IN DEN HAAG

Water voor voedsel en ecosystemen vraagt om efficiënter beheer

Onder het motto 'Make it happen!' vond van 31 januari tot en met 4 februari in het Haagse Congrescentrum de FAO-Netherlands Conference on Water for Food and Ecosystems plaats. Tijdens de conferentie werd ervoor gepleit om initiatieven te nemen voor een efficiënter gebruik van water. Meer dan 400 deelnemers hoorden hoe de Prins van Oranje om minder gepraat en meer actie riep, waarna hier een week lang verder over werd gesproken.

In de wandelgangen en congresgebouwen vroeg men zich af hoe er aan het appél van de Prins gehoor kon worden gegeven. Niet altijd zijn de vanuit het ene land aange dragen voorbeelden passend voor de problemen van een ander land. De landbouw in Azië bevindt zich grosso modo op jonge alluviale gronden met voldoende (irrigatie)water. De Afrikaanse akkerbouw is diverser van aard: veel verschillende culturen en oude gronden vragen veelal om een eigen aanpak. Vaak is directe regenval op het land de enige bron van water voor het voedsel. De gevoeligheid voor veranderingen in weer en klimaat is daardoor groot.

Reeds op de eerste dag verkondigden overheidsvertegenwoordigers uit Afrikaanse landen een grote behoefte aan dammen, iets waar de Wereldbank nu net een beetje van terugkomt. In de Verenigde Staten zijn momenteel zelfs veel activiteiten gaande om dammen af te breken en rivieren weer een natuurlijke loop te geven.

VN-rapport 'Investeren in ontwikkeling' als leidraad

De Prins van Oranje verwees naar het daags voor de conferentie verschenen VN-rapport van de econoom Jeffrey Sachs over de

haalbaarheid van de Millennium Development Goals: 'Investing in Development'. De ambitieuze en positieve geest van het rapport sprak duidelijk aan. Waar de eerste millenniumdoelstelling uit 1992 ('Rio') stelt dat het aantal hongerenden in 2015 met de helft moet zijn teruggedrongen, predikt Sachs dat, als we dat werkelijk willen, tegen die tijd niemand meer honger hoeft te lijden. Hetzelfde geldt voor duurzame toegang tot veilig drinkwater. Het rapport beveelt hier toe onder andere aan om meer aandacht te besteden aan 'sustainable service delivery', wetenschap en techniek, terugdringing van de negatieve effecten van landbouw en van de vernietiging van bossen, en de verbetering van waterbronnen door efficiënter waterbeheer.

Het doel van de conferentie was een versnelling van activiteiten van ontwikkelings-samenwerking door de facilitatie van de implementatie van internationale toezeggingen op het gebied van duurzaam watergebruik in relatie tot voedsel en ecosystemen, onder meer door het identificeren van succesvolle processen. Een hele mond vol. Innovatieve ervaringen werden gedeeld, waarna een actievoorstel in de vorm van een

Prins Willem-Alexander roept de deelnemers aan de FAO-bijeenkomst op tot actie.

conferentierapport is geproduceerd. Hierbij viel een grote aandacht voor Afrika op. Diverse sprekers wezen erop dat een toename van de voedselproductie met één procent leidt tot een afname van één procent van het aantal armen die minder dan één dollar per dag te besteden hebben. Maar het gaat natuurlijk om de moeilijk bereikbare 100 procent. Helaas werd daar minder op ingegaan. Bevolkingsgroei en hogere voedselconsumptie werden als onveranderlijk uitgangspunt genomen. De Prins van Oranje drong er bij de deelnemers op aan om te leren van de reeds opgedane ervaringen en om te komen tot concrete aanbevelingen en versnelde uitvoering van activiteiten: actie! Minister Veerman (LNV) meldde dat waterbeheer een essentieel onderdeel is voor het bereiken van de Millenniumdoelstellingen. Het gaat daarbij met name om geïntegreerd waterbeheer op lokaal niveau, en daarvoor is politieke wil nodig. Veerman ziet regionaal waterbeheer als een hoeksteen voor plattelandsontwikkeling en riep landen op om beleid en wetgeving voor water voor voedsel en ecosystemen te harmoniseren.

De conferentie kende drie hoofdthema's die deels parallel aandacht kregen:

- kennis voor actie: een centrale rol voor hydrologie, in nauwe samenhang met sociale en economische omgevingsfactoren;
- economie voor duurzaam watergebruik;
- randvoorwaarden voor actie: deelname van jeugd en vrouwen, krachtigere NGO's, nationale strategische actieplannen, instituties, harmonisatie van gegevens. De roep hierom is in internationaal verband al eens eerder gehoord.

Stapsgewijs werden de deelnemers meegenomen van uitdagingen via positieve ervaringen naar instrumenten en acties en vervolgens de rol van actoren: hún rol. Noodzakelijke kennis voor het maken van beslissingen werd behandeld aan de hand van een voorbeeld uit de Pantanal (Brazilië). Aanbevelingen uit de thematische sessies waren onder andere: toegang tot en het delen van kennis en informatie, het opbouwen van kennis en ervaring, toepassing van die kennis en innovatieve technieken, monitoring en evaluatie van beleid en projecten, bewustzijnsvergroting en regionale samenwerking.

Op de laatste dag werden de resultaten van de thematische bijeenkomsten en een ministeriële rondetafel bijeen gebracht. Hoofdaanbevelingen waren: integratie, samenwerking en strategische investering. Duurzame ontwikkeling in relatie tot ecosystemen dient het kader - het denkraam - te zijn van waaruit activiteiten plaatsvinden. Hiervoor zijn onderwijs en financiële prikkels nodig.

De combinatie van voedsel en ecosystemen is hierbij cruciaal: agricultuur in dienst van voedsel en 'environmental services' zoals de bescherming van stroomgebieden, aldus Louise Fresco van de FAO. Veel van de bevindingen waren al bekend, doch nu zijn ze door de beleidsmensen en ministers zelf tot een eindrapport verwerkt, wat goed is voor het 'ownership'. Het eindrapport werd bij acclamatie aangenomen en de aanbevelingen zullen worden ingebracht tijdens de 13e Commission on Sustainable Development en het volgende World Water Forum in Mexico.

De Prins van Oranje sloot de conferentie af met het advies integraal waterbeheer over te nemen als benadering. Verder is het van belang om duurzame ontwikkeling, armoedebestrijding en voedselzekerheid te integreren middels samenwerking op het gebied van klimaatverandering, biodiversiteit, water en honger. ■

Michael van der Valk

WATERBESPARENDE APPARATEN ZORGEN ÉCHT VOOR BESPARING

Drinkwaterverbruik consumenten tussen 2001 en 2004 gedaald

Het drinkwaterverbruik van consumenten in Nederland in 2004 is vergeleken met 2001 gedaald: van 132,2 liter naar 123,8 liter per persoon per dag. Deze besparing van ruim acht liter is te danken aan het gebruik van waterbesparende apparaten, zoals toiletten en wasmachines. Dat blijkt uit het landelijke onderzoek van de VEWIN 'Drinkwatergebruik thuis', dat plaatsvond van mei tot september 2004. Dit jaar is bij het berekenen van de verbruikscijfers gebruik gemaakt van een nieuwe berekeningsmethodiek. De herberekening is ook toegepast op de voorgaande jaren om een goede vergelijking mogelijk te maken.

Voor het onderzoek werden 1684 huishoudens gevolgd, zodat het een (landelijk) representatief beeld biedt van het waterverbruik. Daaruit blijkt dat douchen en doorspoelen van het toilet de grootste waterverbruikers zijn met respectievelijk 43,7 liter per dag en 35,8 liter per dag. In 2001 waren dat ook de grootste verbruikers met toen 42,4 en 39,5 liter per dag. Het doucheverbruik is dus toegenomen. Nederlander douchen steeds vaker en gaan minder in bad. Ook het gebruik van waterbesparende douchekoppen kan deze stijging niet tegengaan.

Het waterverbruik voor toiletspoeling daalde wel, met 3,7 liter. Volgens de VEWIN komt dat doordat het volume van stortbakken kleiner wordt en doordat op veel meer toiletten (66 procent) een spoelonderbreker is gemonteerd.

De grootste waterbesparing wordt gerealiseerd door zuinigere wasmachines. In 2001 bedroeg het verbruik per wasbeurt 80 liter water; vorig jaar was dat 64 liter. Ook de vaatwasmachine is zuiniger geworden: van 20 liter per wasbeurt in 2001 naar 18 liter per wasbeurt in 2004. Omdat meer huishoudens dan in 2001 over een vaatwasmachine beschikken (44 procent tegen 50 procent nu), nam het totale waterverbruik door vaatwasmachines wel toe.

Berekeningsmethode

Voor deze editie van 'Drinkwatergebruik thuis' hebben de onderzoekers een nieuwe berekeningsmethode gebruikt. In de voorgaande jaren werd bijvoorbeeld wel meegewogen of consumenten beschikten over een spoelonderbreker, maar niet of deze ook echt gebruikt werd, en zo ja, hoe vaak. Ook andere aspecten van het daadwerkelijk gebruik van

apparatuur zijn meegewogen en niet alleen meer de aanwezigheid van deze apparatuur. Maar zoals de onderzoekers zelf ook al opmerken, ook deze methode is niet perfect. Enkele kleine deelgebruiken, zoals water uit de buitenkraan en water uit het fonteintje in het toilet, worden niet meegenomen. De onderschatting van het hoofdelijk gebruik per dag wordt ingeschat op enkele liters.

Vrouwen in de Randstad

Uit het onderzoek komt een aantal opvallende zaken naar voren. Door de gedetailleerde uitwerking kunnen veel verschillende zaken vergeleken worden. Zo verbruiken vrouwen meer water dan mannen (128,7 liter vergeleken met 120,4 liter) en verbruiken bewoners van de steden Amsterdam, Den Haag en Rotterdam meer water dan andere Nederlanders.

Douchen wordt steeds populairder; het gebruik van het bad neemt af. Dat komt doordat steeds minder huishoudens over een bad beschikken. Maar huishoudens die wél een bad hebben, maken er ook minder gebruik van. Er wordt vaker én langer gedouchet, zodat het waterverbruik voor de douche is toegenomen.

Een ander opvallend verschil is dat allochtone Nederlanders gemiddeld anderhalf keer zoveel water gebruiken als autochtone Nederlanders: 175 liter per dag tegen 121 liter per dag. Allochtonen douchen langer en doen de was en de afwas vaker met de hand.

Tenslotte is er ook goed nieuws voor de waterleidingbedrijven: de campagne om het drinken van kraanwater te bevorderen lijkt succesvol te zijn. De consumptie is gestegen van een halve liter per dag per persoon naar 0,6 liter per dag per persoon. ■